

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 12

Tallinn, 26. märtsil 1935

Nr. 12

SISU:

	Lhk.
POLLUMAJANDUS.	
Mida tuleb külvisemne ostjal nõuda müüjalt	218
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS.	
Väliskaubandus Soomega	220
Alumiiniumi tööstuslike rakendusvalade laienemine	222
Lühiuudiseid	223
LAEVÄNDUS.	
Tallinna sadam	224
RAHANDUS.	
Pangad veebruaris	224
HINNAD.	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	226
Valuutahinnad	225
POLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik viljavedu	227
Võiturg	227
Peekoniturg	227
Tapaloomade- ja lihaturg	228
Kanamunaturg	228
Teraviljaturg	228
Kartuliturg	229
Aedviljaturg	229
Laadad	220
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Briti-Vene kokkulepe tühistatud	230
Liiklemise motoriseerimine Saksas	231
INFORMATSIOONI OSA.	
Eesti Panga nädalaaruanne	232
VALISMINISTERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED.	
Võiturg Belgias	233
Taani vineerivabrik maksuraskustes	233
Ühispiimatalituste tööstuskulud Soomes	233
Soome viljakasvatuse areng	233
Hobusekasvatuse Soomes ja selle arendamise kavatsusi	234
Läti rukki ja nisu sissevedu Šveitsi	235
Litsentsimaksud importäridelt Leedus	235
Hindade järelevalve seadus Leedus	236
Leedu siselaen	236

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
What should a Seed-buyer require from Seller	218
INDUSTRY AND TRADE.	
Foreign Trade with Finland	220
Expansion of Industrial Uses for Aluminium	222
Sundry Information	223
SHIPPING.	
Tallinn Harbour	224
FINANCES.	
Banking in February	224
PRICES.	
Prices and Quotations	226
Exchange Rates	225
AGRICULTURAL MARKETS..	
Exports of Agricultural Products	227
Butter Market	227
Bacon Market	227
Cattle and Meat Market	228
Egg Market	228
Grain Market	228
Potato Market	229
Vegetable Market	229
Fairs	229
FOREIGN COUNTRIES.	
Anglo-Russian Timber Agreement Cancelled	230
Motorising Traffic in Germany	231
INFORMATION PART.	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	232
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
Belgian Butter Market	233
Danish Plywood Factory in Financial Difficulties	233
Production Costs in Finnish Dairies	233
Development of Finnish Grain Cultivation	233
Horse Breeding in Finland and its Proposed Development	234
Switzerland's Imports of Latvian Rye and Wheat	235
Import License Fees in Lithuania	235
Price Control Act in Lithuania	236
Lithuanian Internal Loan	236

PÖLLUMAJANDUS

MIDA TULEB KÜLVISEEMNE OSTJAL NÕUDA MÜÜJALT.

WHAT SHOULD A SEED-BUYER REQUIRE FROM SELLER.

A. Ratt.

Et alaväärtusliku külviseemne müügil kahju ei saa üksi külvise ostja, vaid et kogu rahvamajandus ja riik kannab seda kahju, siis on juba ammu riigid hakanud seadusandlikult korraldama seemnemüüki. Meil on vastav seadus, mis korraldab seemnemüüki ja -kaubandust, kehtiv juba 1921. a. Nimetatud seaduse korraldused on kehtivad kõigi seemneviljade kohta, mida müüakse avalikult olgu kaupluses, turul või laadal. Seadus ei ole kehtiv ainult selle seemnevilja kohta, mida seemnekasvataja või põllumees müüb kohapeal oma majapidamise saadustest, kui ta ei pea avalikku seemnemüügi kohta ega ei reklaami kuidagi oma seemnemüüki.

Seemnemüügi korralduse seaduse ja selle alusel antud määruste sihiks on kindlustada seemneostjale kõlvulist kaupa. Selle sihi saavutamiseks on kehtimas kõigi seemnete siseriiklik kontroll, mida teostatakse seemnekaupluste alalise järelevalvega ja müüdivateist seemnetest proovide võtmisega nende külvikõlvulisuse määramiseks. Selleks on samuti kehtimas seemnete sisseveo kontroll, mille järgi praegu kõigi heintaimse seemnete sissevedu sünnib kindla kontrolli all ning sisse lastakse üksi kõlvulist seemet.

Kõike seda, nii siseriiklikku seemnekaupluste kontrolli kui ka sisseveokontrolli teostab Põllutööstusministeeriumi Seemnekontrolljaam.

Vaatamata sellele, et siseriikliku seemnekaupluste kontrolliga igal aastal terve rida seemnekauplejaid alanormilise kauba müügi-ga langeb kohtu karistuse alla ning seemnemüüjad riikliku kontrolliga arvestavad, ei ole siiski võimalik täielikult kindlustada alati igale külviseemne ostjale rahuldava kõlvulisusega seemet. Sest seemnekaup on raskesti alahoitav ja kergesti riknev. On sageli juhte, kus seemnemüüja isegi ei tea, mis-suguse külviväärtusega on müüdiv külviseemne. Tema on ostnud seemned mõnelt teiselt äri-lt, asjatundmatuse tõttu ei ole aga nõudnud viimaselt mingisuguseid teateid seemne

külvikõlvulisuse kohta. Ise aga seemet proovinud ka ei ole. Nii läheb seeme müügil, ilma et teaks ostja kui ka müüja, kas seeme üldse idaneb või kui palju idaneb.

Nagu teada kaotavad mitmed seemned oma idanemisvõime õige kiiresti. Et aga kaubanduses kunagi ei või näha ette kauba läbimineku täpsat ulatust, seepärast tuleb alati teatavate tagavaradega ja ülejääkidega arvestada. Mõnede seemnete juures on aga niisugune üle-aasta hoidmine väga küsitav. Ning niisuguste proovimata seemnete müük võib sageli tuua seemneäri-le pahandusi, kui seemnemüüja ei ole asjast teadlik ega taha pöörata sellele tähelepanu.

Et seemnekaubandus koondub õige lühikesele hooajale ning et seemnekaup õige laialt tarvitata- ning peab olema kättesaadav kõigis maanurgis, siis jääb seemnekaubandus sageli õige kitsaks kaubanduslikuks kõrvalharuks mõnes põllumajanduslikus, sega-, raamatu- või koloniaalkaupluses. Selle tõttu müüvad seemneid inimesed, kel sageli seemnekaubandusest ja seemnete omadustest ei ole kuigi palju aimu. Ei tunta seemnemüügi seaduse nõudeid ega teata ka seemnete külvikõlvulisust. Sarnases teadmatuses ei müü meil seemneid üksi laada- või putka-kaupmehed, vaid niisugune asjatundmatus esineb isegi suuremate, juba sadasid kilosid seemneid läbimüüjate äride juures. Seemnekaubale vaadatakse kui tubakapakile või saapaarile. Kas ta seisab aasta või kaks kaupluses, kas niiskes laonurgas või kuivas kapis, sellele ei osata pöörata tähelepanu. Ning lõpuks, nii nagu mõnigi kord kaubanduses, nii ka seemnete müügil ei puudu ka nähtusi, kus esineb teadlikke võltsimisi ja pettusi.

Kõiki sarnaseid tahtlikke ja asjatundmatusest tingitud väärnähtusi ei ole aga võimalik kunagi täielikult kõrvaldada üksi mingisuguse riikliku või politseilise järelevalvega, kui seemneostja ise selleks ei aita kaasa.

Nende väärnähtuste kõrvaldamiseks ja sellega kaasaskäivate kahjude vältimiseks on vajalik seemneostja kaasabi. Sest alaväärtusliku seemne ostuga kaasaskäivaid kahjusid on võimalik täielikult vältida üksi siis, kui seemneostja arvestab seemnemüügi korralduse seaduse tingimustega ning on teadlik talle antud õigustest. Sest riiklik järelevalve ei suuda kõrvaldada kõiki väärnähteid ning riikliku seemnekontrolli ülesandeks on kõigepealt nõuda müügilolevalt seemnekaubalt vaid tema minimaalset külviväärtust, et hoida ära põllumeest-seemneostjat täielikust saagi äpardumisest. See minimaalne külviväärtus on aga tunduvalt madalam seemne võimalikust heast külviväärtusest.

Iga külvaaja sihiks on aga saada võimalikult kõrgema külviväärtusega külvist, mis kindlustab, et noor taim on terve ja elujõuline ning taimestik tihe. Seepärast külviseemnete ostmisel tuleb nõuda ostetavalt kaubalt tema kõrgemat külvi- kui ka sordiväärtust. Selle nõude kindlustamiseks tuleb kasutada seemnemüügi seaduse võimalusi, mida see pakub ostjale, et ta ei saaks alannormilist kaupa ja et tal oleks võimalus nõuda tarvilisel korral kahjutasu. Selleks tuleb igal seemneostjal pidada meeles järgmist:

1) Osta külviseemet ainult usaldusväärsest kauplusest. Pea meeles, et kaup, mida müüakse turgudel ja laatadel, on väga sageli halva külvi- kui ka sordiväärtusega. Ära osta kunagi seemneid rändkaupmehelt, kes käib seljakotiga või vankriga ringi ja pakub odavat kaupa, sest niisugune odavus on petlik. Nõua igalt rändkaupmehelt müügiluba ja teata temale, et tal niiviisi kauplemiseks luba ei ole. Sest rändkaupmeestele seemnemüügi luba üldse ei anta, nad kauplevad loata ja väärivad karistust. Seemnemüügi load antakse ainult kindla koha peal kauplejatele, kas ühe linna, valla või alevi piirides.

2) Seemnete ostmisel nõua müüjalt

Riigi seemnekontrolljaama poolt väljaantud tunnistuse ettenäitamist seemnete külviväärtuse üle. Sest ainult niisugune seemneväärtuse tunnistus garanteerib seemne tõelist külviväärtust. Ei ole müüjal Seemnekontrolljaama poolt väljaantud tunnistust, siis peab tal olema vähemalt tunnistus, mis ta on saanud seemnete ostmisel teiselt äri- või isikult, kus peab olema näha seemnete külvi- ja sordiväärtus.

3) Pane tähele seemnete juurde pandud sedelil või seemnepakil seemnete nime, sorti, idanevuse ja puhtuse protsenti ning hinda. Võrdle viimast äri hinnakirjaga, kas selle seemne väärtus vastab hinnakirjas märgitud hinnale või mitte. Nõua, et hinnakirjas oleks hindade juures märgitud ka seemne külviväärtused, et oleks teada, kas pakutav seemne on selle nõutud hinna väärt või mitte.

4) Kui ostad:

- a) teravilja, lina, viki, peluski, põidherne, põldva seemet 64 kg või rohkem,
- b) heinaseemneid (arvatud välja valge ristiku) 8 kg või rohkem,
- c) söödajuurikate seemneid 4 kg või rohkem,
- d) valge ristiku seemneid 2 kg või rohkem,
- e) aed- ja köögiviljataimede seemneid $\frac{1}{4}$ kg või rohkem, nõua endale müüjalt tunnistuse andmist, milles oleks tähendatud seemne nimi, sort, puhtus, idanevus ja aeg, millal seemnete külviväärtus määratud.

5) Suuremal ostul nõua, et ostetavatest seemnetest võetaks proov, plommitaks kinni ja koostataks vastav protokoll. Sest ainult selle akti ja proovi põhjal on võimalik nõuda müüjalt kahjutasu, kui seemned ei vasta müüjalt garanteeritud tingimustele. Niisuguse kauba ostul võetud proovi analüüs sünnib Riigi seemnekontrolljaama poolt tasuta, kui seemneostjaks on seemne tarvitaja — põllumees. See ostul võetud proov ühes protokolliga tuleb hiljemalt 14 päeva jooksul saata Seemnekontrolljaama, hiljem kaotab ta keh-tivuse.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS SOOMEGA 1930—34.

FOREIGN TRADE WITH FINLAND 1930—34.

Väliskaubanduse läbikäik Soomega on teinud kaasa samad kõikumised kui meie väliskaubanduse üldlääbikäik, kuid mitte nii intensiivselt. Vaatluselolevatest aastatest oli suurim läbikäik 1930. a. (4 808 tuh. kr.), kusjuures väljavedu ületas sisseveo 446 tuh. kr. võrra. Järgnev aasta näitab vähenemist 22,4% peamiselt väljaveo arvel, nii et väljaveo ülekaal oli ainult 14 tuh. kr. 1932. a. läbikäik väheneb eelmisest 9,0%, kuid seekord ainult sisseveo arvel, sest väljavedu suureneb ja bilanss on 638 tuh. kr. aktiivne. 1933. a. suurenevad mõlemad — nii väljakuu sissevedu üldsummas 14,7%. 1934. a. suureneb tunduvalt (46,6%) sissevedu ja väheneb (3,9%) väljavedu, andes esimest korda 67 tuh. kr. võrra meile passiivse bilansi. Viimasel aastal on Soome meie väliskaubanduses kaheksas riik, tema osatähtsus oli 3,6% üldväärtusest. Eelmise kahe aastaga võrreldes on tema osatähtsus vähenenud tunduvalt.

Väljavedu Soome näitab viimasel viiel aastal väga väikest kõikumist. 1930. a., kui suurim, ületab viie aasta keskmise vaid 18,7% võrra ja kõige väiksem (1931.) aasta on alla keskmise 15,4%. 1934. a. suurim aasta koguselt vaatluselolevatest aastatest, on väärtuselt 0,9% üle keskmise. Koguse suurus on tingitud suuremal määral välja veetud odavamast kaubast, nagu: vanaraud, kips ja põlevkiviõli. Suurim osa väljaveost kuulub toit- ja maitseainetele, mis annavad 1930. a. 43,1% kogu väljaveost Soome. Järgmisel aastal näeme selle rühma osatähtsuse tõusu 58,9%-ni, mille põhjustas suurem liha väljavedu. 1932. a. tõuseb see arv juba 71,6%-ni, peamiselt piirituse väljaveo tõttu, mida varematal aastatel ei olnud. 1933. a. jääb ära piirituse väljavedu, väheneb ka mitmete teiste toitainete väljavedu, kuid rühma osatähtsus jääb peagu endiseks, sest avanes võimalus müüa Soome 949 tuh. kr. eest võid. 1934. a. langeb selle rühma osatähtsus peagu 1930. a. tasemeni (49,8%), sest jääb ära või väljavedu. Suurim osa selles rühmas on kartulijahul, mille väljavedu näitab viimasel ajal

kahjuks tagasiminekut Soome oma kartulijahutööstuse suurenemise tõttu, nii et 1934. a. müüdi Soome 49,0% vähem kartulijahu kui eelmisel aastal. 1934. a. oli võimalus Soome müüa ka piiritust 337 tuh. kr. väärtuses. Järgmine koht ses rühmas on õun- tel, mille väljavedu kahtlemata on suurel määral õunte saagist, mistõttu näemegi aastati suuremaid kõikumisi. 1934. a. ületas viie aasta keskmise 62,2% võrra ja oli seega meie parimaid õunte väljaveoaastaid. Sigurite väljavedu on tõusnud viimasel kahel aastal rohkem kui kahekordselt, nii et nende osatähtsus viimasel aastal on 4,7% väljaveo üldväärtusest Soome, kuna see 1931. a. oli ainult 1,1%. Kartulite väljavedu näitab langust 1930. aastaga võrreldes: 1930. a. andis 7,4% väljaveo üldväärtusest Soome, järgmisel kahel aastal 2% ümber, 1933. a. oli väike suurenemine 3,8%-ni, kuid 1934. a. jälle langus 2,1%-le.

Väliskaubandus Soomega.

Foreign Trade with Finland.

	1934	1933	1932	1931	1930
	Tonnid — (Tons)				
Väljavedu — Exports	20 914	17 697	17 774	19 346	20 014
Sissevedu — Imports	10 521	6 118	4 229	7 242	8 746
Lääbikäik — Turnover	31 435	23 755	22 003	26 588	28 760
	1000 kr.				
Väljavedu — Exports	2 223	2 324	2 016	1 872	2 627
Sissevedu — Imports	2 300	1 569	1 378	1 858	2 181
Lääbikäik — Turnover	4 533	3 893	3 394	3 730	4 808
Väljavedu ± —					
Exports (±) . . .	- 67	+ 755	+ 638	+ 14	+ 446

Soome osatähtsuse % Eesti väliskaubanduses (kr).

Per cent of the Relative Importance of Finland in Estonian Foreign Trade.

Väljavedu — Exports	3,2	5,1	4,7	2,6	2,7
Sissevedu — Imports	4,2	4,0	3,7	3,0	2,3
Lääbikäik — Turnover	3,6	5,4	4,9	2,8	2,5

Valmissaaduste rühma osatähtsus oli suurim 1930. a. (26,3%), mil veeti välja kõige rohkem telefoniaparaate ja nende osi Soome. 1931. a. telefoniaparaatide müük annab ainult 17,7% eelmisest aastast ja seetõttu langeb ka rühma osatähtsus 21,1%-ni. Järgneval kahel aastal rühma osatähtsus muutub vähe, kuid üksikuist kaupadest märkame 1932. a. tahvelklaasi väljaveo suurene-

mist 1931. a. võrreldes ligi viiekordseks. 1934. a. tahvelklaasi väljavedu läheb tagasi 21,1%, mis osaliselt tingitud Soome poolt sellele kaubale tollivaba kontingendi ärakao-tamisest. 1934. a. valmissaaduste rühma väljavedu kasvas eelmise aastaga võrreldes 48,8%, jõudes seega juba 86,0%-ni 1930. aastast. Siin oli suurimaks teguriks tekstiiltootusaaduste suurim väljavedu.

Toor- ja poolvalmisainete rühm on vaatuluseloleval ajavahemikul kõlkunud kõige tugevamini, nii ületab 1930. a. kui suurim viie aasta keskmise 84,4%-ga ja 1932. a. kui kõige väiksem annab ainult 90,7% keskmis-

sest. Mõjuvama osa ses rühmas on linal, mis andis 1930. a. 24,7% kogu väljaveost Soome, 1931. a. lina osatähtsus langeb 11,8%-le, 1932. a. 22%-le, 1933. a. 1,2%-le ja 1934. a. tõuseb 1,4%-ni. Järgmine koht ses rühmas oleks põlevkiviõlil, mille müük Soome aast-aastalt kasvab.

Soome osatähtsus meie sisseveos esinevate riikide hulgas viimase viie aasta kestel näitab tõusutendentsi, andes 1934. a. juba 4,2% 1930. a. 2,2% vastu meie üldisest sisseveost. Soome sisseveos on esikohal valmissaadused. See rühm oli osatähtsusest suurim 1932. a., mil andis 84,4% kogu sisse-

Tähtsamad ained Väliskaubanduses Soomega — Principal Commodities in Trade with Finland.

	1934	1933	1932	1931	1934	1933	1932	1931
	tonnides — (in Tons)				1000 kr. — (in 1000 kr.)			
Väljavedu — Exports:								
Üldse — Total	20 914	17 637	17 774	19 346	2 233	2 324	2 016	1 872
Toit- ja maitseained, joogid — Foodstuffs, Stimulants, Beverages sellest — thereof:	7 313	8 204	9 496	9 209	1 111	1 659	1 443	1 104
Rukkijahu — Rye flour	275	220	9	0,4	35	31	1	0,1
Kartul — Potato	2 644	4 087	2 208	1 965	46	88	38	39
Sibulad — Onions	621	230	40	21	57	28	20	14
Sigur igasugune — Chicory	634	677	266	126	105	114	43	20
Õunad, värsked — Apples, fresh	560	94	849	154	159	27	169	49
Liha ja lihakaup — Meat and meat products	340	55	4	283	98	15	3	134
Kartulijahu — Potato flour	1 042	1 894	2 178	2 080	173	339	388	346
Piiritus puhastatud — Spirits, distill.	840	0,1	1 587	—	337	0,1	584	—
Toor- ja poolvalmisained — Raw Materials and Semi-Manufact. Goods sellest — thereof:	12 761	8 724	7 254	7 172	598	266	183	370
Lina ja takud — Flax and tow	150	121	148	619	125	71	64	263
Kaltsud — Rags	196	328	107	60	39	51	23	12
Vanaraud — Scrap iron	2 002	8	448	1	70	0,2	8	0,1
Kips jahvat. — Gypsum	3 826	1 839	910	2 997	72	40	23	73
Põlevkiviõli — Oil-shale oil	2 054	920	768	1	85	38	40	0,1
Valmissaadused — Finished Goods	840	709	1 024	2 965	594	399	389	395
sellest — thereof:								
Puuvillane lõng ja niit — Cotton thread and yarn	39	7	1	3	87	18	2	11
Puuvillane riie värvim. — Cotton cloth, plain	28	36	19	22	62	77	32	72
Kõled ja nõbrid — Ropes and cords	43	17	8	15	57	14	8	17
Telefonipar. ja n. osad — Teleph. apparat. and parts	5	8	8	4	45	85	71	32
Tahvelklaas ilustusteta — Sheet glass	311	443	700	150	101	128	181	40
Sissevedu — Imports:								
Üldse — Total	10 521	6 118	4 229	7 242	2 300	1 569	1 378	1 858
Toit- ja maitseained joogid — Foodstuffs, Stimulants, Beverages sellest — thereof:	932	831	356	672	63	77	28	91
Silgud, soolatud — Sprats, salted	908	797	350	389	57	70	25	44
Toor- ja poolvalmisained — Raw Materials and Semi-Manufact. Goods sellest — thereof:	7 740	3 405	1 917	4 368	699	356	187	364
Tseluloos — Cellulose	3 070	1 859	1 309	1 980	598	321	159	258
Valmissaadused — Finished Goods	1 849	1 882	1 956	2 202	1 523	1 133	1 163	1 493
sellest — thereof:								
Puupapp värvimata — Cardboard (plain)	485	485	664	813	76	73	89	133
Paberossipaber — Cigarette paper	19	17	13	25	32	25	19	57
Pergament ja pergamiin — Parchment and pergamyne	102	115	125	93	60	58	59	64
Tapetid ja bordid — Wall paper and borders	262	249	192	81	138	125	79	39
Lauanoad ja kahvlid — Knives and forks	17	7	5	0,9	58	31	16	4
El-lambid — Electr. lamps	6	8	5	0,4	55	31	54	2
Fajansskaup — Crockery wares	283	194	110	29	149	86	48	18
Klaaskaup igasugune — Miscel. glasswares	185	157	223	224	195	177	197	147
Rataste kummid — Rubber tires	14	8	7	0,4	40	24	13	2
Kummist jalanõud — Rubber footwear	49	41	70	52	234	150	252	267

veost Soomest, kuid siis algas tagasimineku, kuni 1934. a. vastav arv oli ainult 66,2%. Sarnane osatähtsuse tagasimineku, vaatamata absoluutarvude suurenemisele, viimasel aastal on tingitud toor- ja poolvalmisainete rühma intensiivsemast kasvust. Kaaluvam osa valmissaaduste rühmas on kummist jalanõudel, mis annavad 1934. a. 11,5% kogu sisseveo väärtusest Soomest. Selle kauba sissevedu oli võrdlemisi stabiilne, arvatud välja 1933. a., mil veeti sisse viie aasta keskmisest 37,0% võrra vähem. Järgmisena väärriks nimetamist klaaskaup, mida ostime keskmiselt 176 tuh. kr. eest aastas, kusjuures aastatevaheline kõikumine oli väike. Fajansskaupade sissevedu näitab tõusutendentsi, nii 1930. a. andis ta ainult

1,0% sisseveo väärtusest Soomest, 1932. a. 3,5% ja 1934. a. 6,5%. Sama tendents on ka tapetite ja bordide sisseveol, mille osatähtsus 1934. a. oli 5,9%. Sarnast tõusu võimaldas 1931. a. lõpul jõusseastunud Eesti-Sooime kaubandusleping, kus oli tollisoodustusi neile kaupadele. Puupapi sissevedu näitab järjekindlat tagasimineku, nii et 1934. a. annab ainult 27,0% 1930. a. arvust. Toor- ja poolvalmisainete rühmas domineerib tselluloos, mille sissevedu on viimastel aastatel eriti suurenenud, ületades viie aasta keskmise 84,6%-ga. Toit- ja maitseainete rühmas 90,5% kuulub soolasilkudele, neid veeti sisse 47 tuh. kr. eest keskmiselt aastas.

ALUMIINIUMI TÖÖSTUSLIKE RAKENDUSALADE LAIENEMINE.

EXPANSION OF INDUSTRIAL USES FOR ALUMINIUM.

Tehnika arengust tingitud tarbimise laienemise tõttu näitab alumiiniumitööstus 1934. a. suurt aktiivsust ning tarbimine kõrget seisu eriti P.-Am. Ühendriiges. Üha kasvavud tarvitus avaldus esijoonel ehitus- ja liiklemisvahendite tööstuses, ja peamiselt teiste metallide arvel. Selline üleminek on põhjustatud alumiiniumi roostevabasusest, kergest kaalust, ühetoonilisest, hõbedaläikelisest pinnast jne., mis teeb alumiiniumi eriti sobivaks aineks neis tööstuses.

Vastavalt moodsa ehitustehnika nõuetele on hakatud valmistama alumiiniumist akna- ja treppikäsipuid, sissekäike, seinailustusi, jne. kooskõlas moodsa mööbliga. Hiljuti seati sisse Chicagos Marshall Field'i uues universaal kaubamajas alumiiniumist valatud eskalaatorid (liikuvad trepid).

Suurimaks alumiiniumitarvitajaks on siiski transportvahendite tööstus. Kiirusvõime tõstmisel, mille poole moodne liiklemistehnika püüab, on metalli kaalul suurim tähtsus. Alumiinium on kaalult teistest metallidest palju kergem, tugevuselt ja vastupidavuselt aga ei jää neist maha. Tähelepanuväärseima saavutusena võime mainida Union-Pacific Raudtee ühingu (Ühendriiges) kahte uut rongi, ehitatud 1934. a. Mõlemad rongid on peagu täieliselt alumiiniumist ning

koosnevad üks 3, teine 6 vagunist. Pikem neist varustatud ka magamiskohtadega, läbis tas hiljuti Ameerika mandri rekord-ajaga, 56 tundi 55 minutit. Rongi kiirus ulatus 120 miilini (umbes 191,5 km) tunnis. Selline rong kaalub 210 tonni, s. o. umbes $\frac{1}{3}$ harilikku rongi raskusest.

Union Pacific kompani saavutused õhuvad ka teisi raudteid alumiiniumist rongide ehitamisele, kusjuures isegi maa-alused raudteed ei taha jääda maha. Varsti hakkab liikuma New-Yorgi B. M. T. (Brooklyn-Manhattan-Transit) maa-alusel liinil 5 vagunist koosnev rong, mis konstrueeritud alumiiniumist. Kaalult oleks see rong umbes pool kergem, kiirus aga kolm korda suurem.

Peale „Morro Castle'i" katastroofi on ka laevaehitustööstuse ringkondades hakatud alumiiniumi kasutamise võimaluste vastu tundma suurt huvi. Läänud aasta novembris Maritime Association'i poolt korraldatud näitusel New-Yorgis oli muude väljapanekute hulgas ka alumiiniumplatedest konstrueeritud seintega kabiin. Platede vahe oli täidetud asbestiga, tulekindluse mõttes.

Rööbiti õhuasjanduse arenemisega on kasvavud alumiiniumi tarvitus ka selles tööstusharus. Lennuki juures on metalli kaalul suurem tähtsus kui ühegi teise liiklemisvahendi juures, sest siin ei olene kaalust mitte ükski

kiirus, vaid ka pealevõetava kauba kogus (raskus, arvatud ühes bensiin, jne.) ja seega — lennumaa pikkus. Ka siin seisavad saavutused ühendriigid esikohal.

On katsetatud ehitada alumiiniumist autokereid, veoautosid, petrooleumitanke, üksikuid autoosasid jne. Rohkesti on alumiiniumi tarvitatud pinna viimistlemisel. Automootori silindrite juures on sel teel saavutatud kõva, tasane ja hästi vastupidav oksüdeeritud pind.

Olle- ja viinatööstuses valmistatakse alumiiniumist hapendamisvaate, keedukatlaid, pudeleid, õllevaate, jne. Alumiinium ei mõju värvile, maitsel ega teistele joogiomadustele, neid riistu on aga palju kergem puhastada. Samuti on ühendriigis valmistatud kuni 5000 galloni mahutavusega tanke piima hoidmiseks, piimaämbreid, pudelikaitseid tolmu vastu, jne.

Alumiiniumi suurele tarvitusele on palju aidanud kaasa metallurgia areng. Nii on leiutatud ning võetud tarvitusele mitu uut alumiiniumiühendit. Keemiatööstuses tehakse alumiiniumist pastat värvi valmistamiseks. Selleks jahvatatakse metall peeneks tuhkpulbriks. Värv omab kuivanult haruldaselt tasase pinna, ei kogu kergesti tolmu ning ei muuda tooni.

Alumiiniumi viimistlemise (nn. Alzak'i) käsitlus avab alumiiniumile uusi tööstuskaubanduslikke võimalusi. Selle käsitluse abil muutub alumiiniumi pind veelgi heledamaks ning tõstab metalli peegeldusvõimet.

Sealjuures jääb alumiiniumi vastupidavus ilmastiku mõjudele endiseks.

1932. a. andmeil seisavad alumiiniumi tootmisaade hulgas ühendriigid esimesel kohal umbes 31% kogu maailma toodangust, teisel Norra 12,6%, siis Kanada 11,7% jne.

1933. a. andmeil võrdus maailma alumiiniumi kogutoodang sel aastal 138 000 tonnile.

Alumiiniumi toodang tähtsamate riikide järgi 1929—33. a.

Aluminium Production According to Principal Countries 1929—33.

(Suur tn. — Long tons)

	1929	1930	1931	1932	1933
P.-Am. Ühendriigid	100 450	102 248	79 261	46 624	38 003
Saksa	32 000	30 200	27 000	18 700	18 650
Kanada	38 000	32 000	28 000	17 500	15 900
Norra	28 682	26 925	21 082	17 506	15 141
Prantsuse	28 624	24 200	19 000	14 300	14 300
Itaalia	7 257	7 842	10 931	13 201	11 886
Inglise	8 000	13 000	14 000	10 000	10 800
Sveitsi	10 000	20 800	13 000	8 000	7 400
Nõukogude Vene	—	—	—	1 000	3 000
Kokku — Total	262 013	257 215	212 274	147 031	135 080

Nagu ülaltoodud tabelist selgub, on alumiiniumitoodang 1929—33. a. püsivalt langenud. Ainult Itaalia erineb toodangu tõusuga 7 257 suure tonni pealt 1929. a. 13 201 tn. peale 1932. a.

1934. a. kohta puuduvad, kahjuks, seni andmed nii tootmise kui tarbimise kohta. Umbkaudsete andmete järgi on 1934. a. siiski kujunenud tulemusrikkaks eelmiste aastatega võrreldes ja teatavaks pöördeajajärguks alumiiniumitööstuses.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond on annud loa:

M. Kadarik & Ko, Leisi vallas, Saaremaal, sisse seada jahu- ja saeveski, kus teenistust leiavad 20 töölit ja jõuandjateks on lokomobiil 75 h. j. ning veeturbiinid kogujõuga 50 h. j.

A/S. „Tasüt“, Tallinnas, süsihappetehase sisseseadmiseks ja seal töötamiseks. Ettevõttes leiab 6 töölit tööd. Jõuandjaks on gaasimootor 15 h. j. Valmistatakse süsihappet karastavate jookide ja arstiliseks otstarbeks.

Karl Tomasson'ile, Tartus, villa-

tööstuse sisseseadmiseks. Ettevõtte annab 11 töölisele tööd. Jõuandjaks on 3 elektrimootori kogujõuga 20 h. j.

E. Meier & O. Pääl, Haljala vallas, Virumaal, siirupi- ja tärklisevabrikus sisseseadmiseks. Ettevõtte annab 5 töölisele tööd. Jõuandjaks on petrooleumimootor 8 h. j.

E. Deutsch, P. Sacharov ja G. Schönberg, Tallinnas, Soo tän. 27 villaketramis- ja kudumisvabrikus „Keila villatööstus“, sisseseadmiseks. Ettevõtte tegutses varemalt Kella alevis vähemas ulatuses. Ületooduna Tallinnas annab vabrik 120 inimesele teenis-

tust ja valmistab peamiselt villast lõnga ja mitmesuguseid kalevikaupu. Jõuandjateks on elektri-mootorid kogujõuga 90 h. j.

● Viimasel Impordireguleerimise komisjoni koosolekul on läbivaatamisel terve rea trikotaaž-tööstusettevõtete palved mitmesuguste trikoomasinade sisseveoks. Komisjon küsimust kaaludes leidis, et meie

praegune trikootööstus suudab küllaldaselt turunõudeid rahuldada ja seepärast pole vajadust teha uusi investeerimisi ning jättis palved rahuldamata.

Mitmesuguseid põllutöomasinaid ja -riistu ning nende osi lubati tuua sisse üldsummas 73 000 krooni eest.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAM 16—23. III. — TALLINN HARBOUR.

Möödunud nädalal tuli Tallinna sadamasse liinilaevu järgnevalt: Saksast 3 laeva, tuues meile 850 tn. mitmesugust segakaupa, Helsingist 1 laev 183 tn. segakauba ja 76 reisi-jaga, Rootsist 2 laeva 300 tn. segakaubaga, Londonist 1 laev 140 tn segakaubaga ja Poolast 1 laev 25 tn. segakaubaga. Välja läks liinilaevu järgnevalt: Saksa 3 laeva segakauba ja väikese osa metsamaterjaliga,

Helsingisse 1 laev 33 tn. segakaubaga ja 32 reisi-jaga, Rootsi 2 laeva segakaubaga, Poola 1 laev 270 tn. segakauba ja 37 reisi-jaga.

Juhuslikke (tramp) laevu tuli sisse Inglisest 1 laev suhkru ja superfosfaadiga, kogusummas 2012 tn ja Taanist 1 laev remonti ja provianti võtma. Välja läksid: 2 laeva Inglisse metsamaterjali, vineeri ja segakau-baga ja 1 laev Leetu laadimata.

RAHANDUS

PANGAD VEEBRUARIS 1935. — BANKING IN FEBRUARY 1935.

Silmapaistvamaks muutuseks era- ja tähtsamate ühispankade (25) arveteseisudes oli veebruaris hoiusummade ja laenude kasv. Seejuures oli laenude kasv ülekaalus erapankadel ligi kahekordselt ja ühispankadel pisut väiksemal määral. See laenude etterutamine pälvib tähelepanu oma vastolu tõttu viimaste kuude liikumisega. Erapankadel kasvasid laenud üldsummas 1 707 tuh. kr., sellest vekslid 1 193 tuh. kr. ja kontokorrent laenud 475 tuh. kr. Antud krediitide suurenemine toimus suurelt osalt väliskaubanduse (metsasaaduste ekspordi) finantseerimise alal (+ 685 tuh. kr.). Nõudmised korrespondentide vastu kahanesid 521 tuh. kr. võrra; peamiselt vähendati välismaa nostro arvet (—305 tuh. kr). Väiksemat kasvu näitasid väärtpaberid (+123 tuh. kr) ja kassareservid (+222 tuh. kr). Suurenemine aktiva-

arvete alal andis üldsummas 1 531 tuh. kr. Hoiusummade juurevool andis erapankadele 865 tuh. kr, kusjuures tähtajaliste summade paisumine oli suhteliselt suurem (+340 tuh. kr) jooksvaist arveist (+522 tuh. kr). Päs-siva korrespondentide suurenemine (+176 tuh. kr) toimus ainuüksi väliskrediitide arvel (välis nostro +227 tuh. kr). Suurene-mist näitas ka välisrediskont (+691 tuh. kr); kuna võlaarved ja siserediskont läksid veidi tagasi, siis passivlaenud ja rediskont üldsum-mas kerksid vaid 569 tuh. kr.

Seega erapankade kasutada olnud võõrkapital suurenes üldsummas möödunud kuul 1 610 tuh. kr.

Ühispankade hoiusumma juurekasvust (+280 tuh. kr) langes suurem osa tähtajalisele arvele (+182 tuh. kr).

Kohustused korrespondentide vastu suu-

Pankade arveteseks (1000 kr.) — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 kr.).

	Veebr. 1935	Jaan. 1935	Veebr. 1934	Muutus — Change	
				Veebr. 1935	Aasta jooksul During Year
Erapangad — Private Banks:					
Hoiusummad — Deposits	37 280	36 415	29 798	+ 865	+7 482
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	11 097	11 521	12 720	+ 176	-1 023
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	9 784	9 165	14 924	+ 569	-5 180
Laenud — Loans	53 552	51 945	52 053	+1 707	+ 999
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	2 061	2 582	2 062	- 521	+ 1
Väärtpaberid — Securities	1 946	1 823	1 752	+ 123	+ 194
Kassareserv — Cash reserves	4 843	4 621	2 974	+ 222	+1 869
Garantiid — Guarantees	6 486	6 373	5 204	+ 113	+1 282
Tähts, ühispangad — Princp. Co-oper. Banks:					
Hoiusummad — Deposits	28 823	28 543	22 572	+ 230	+6 251
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	742	644	534	+ 98	+ 208
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	2 185	2 111	3 816	+ 74	-1 631
Laenud — Loans	24 690	24 223	23 524	+ 467	+1 166
Korresp. (akt.) — Balances with correspon. (debit)	655	822	829	- 167	- 174
Väärtpaberid — Securities	1 582	1 704	1 086	+ 142	+ 476
Kassareservid — Cash reserves	5 938	5 685	2 772	+ 253	+3 166
Garantiid — Guarantees	678	643	630	+ 35	+ 48

renesid 98 tuh. kr ja võlaarved ning rediskont kokku 74 tuh. kr. Seega ressurside juurekasv võõrkapitali näol andis üldsummas 452 tuh. kr. Sellele saadi lisa aktiva korrespondentide arve (—167 tuh. kr) ja väärtpaberite portfelli (—142 tuh. kr) vähendamise teel, kokku 309 tuh. kr. Osutuvast vabast summast rahuldati laenuudmisi 467 tuh. kr suuruses ja ülejääv summa kanti suuremalt osalt kassareservi täienduseks (+253 tuh. kr).

Veebruaril andmeis ilmnev tähtajaliste summade intensiivsem kasv väärrib erilist märkimist. Summade äravool oli tähtajalist arvel suurem jooksvast arvest teravaimal kriisijärgul. Selle möödumisel hakkasid jooksvad arved jälle jõudsasti kasvama, kuna tähtajaliste summade tagasivalgumine toimus visalt kuni viimase ajani ning seetõttu nende osasuurus üldhoiusemmas üldiselt kahanes ka 1934. a. Nimelt langes üldhoiusemmas tähtajaliste arvele erapankadel 1932. a. 22,5%, 1933. a. 19,0 ja 1934. a. 16,9% ning ühispankadel 1932. a. 38,5%, 1933. a. 35,0% ja 1934. a. 29,7%. Viimaseil kuul see liikumine on jäänud peatuma, osalt isegi on muutunud suunda, mida tuleb hinnata erilise rahunemise ja usalduse tunnuseksena.

Möödunud aastaga võrreldes oli tähtsaks ärisaisu muutuseks hoiusummade suurenemine, mis andis erapankadele 7 482 tuh. kr ja ühispankadele 6 251 tuh. kr. Sellest läks suurem osa erapankadele võlaarvete tä-

sumiseks (võlaarved ja pass. korresp. —6 213 tuh. kr.) ja ühispankadel kassareservi täiendamiseks (+3 166 tuh. kr). Laenud suurenesid võrdlemisi tähtsusetu määral mõlemal rühmal. Näit. suurendasid erapangad veebruaris tunduvalt suuremal määral laenusid kui eelmise 12 kuu kestel.

VALUUTAHINNAD. EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ ine. eest Eesti krooni				1 £ eest \$, Saksa mk. jne.	
	25. III. 1935		19. III. 1935		25. III. 1935	19. III. 1935
	Ost	Müük	Ost	Müük		
\$ (dollar)	379	387	380	388	4,7731	4,7737
£ (Inglise n.)	1811	1835	1811	1835		
Saksa riigimark	148,50	147,00	143,50	147,00	11,895	11,87
Soome mark	7,98	8,10	7,98	8,10	226,62 ¹⁾	226,50
Prantsuse fr.	25,00	25,30	25,10	25,40	72,40	72,40
Belgia belga	87,10	89,50	89,15	90,35	21,20	20,41
Helveetsia fr.	122,85	124,85	123,35	124,85	14,78	14,77
Itaalia liir	31,25	31,75	31,55	32,05	57,90	57,38
Eesti kroon					18,25 ¹⁾	18,25
Rootsi kroon	93,40	94,60	93,40	94,60	19,392	19,392
Taani kroon	80,85	82,05	80,85	82,05	22,40	22,40
Norra kroon	90,95	92,15	90,95	92,15	19,902	19,902
Tšehhoslov. kr.	15,85	16,15	15,85	16,15	114,06 ¹⁾	114,00
Hollandi kulden	256,50	259,50	257,85	260,85	7,06	7,055
Läti lant	121,85	124,10	122,35	124,60	14,75 ¹⁾	14,75
Ungari pengő					5,49 ¹⁾	5,542
Austria šilling	71,55	72,35	71,35	72,75	25,31 ¹⁾	25,37
Ungari pengő					26,75 ¹⁾	27,00
Poola slott	71,70	72,70	71,70	72,70	25,25 ¹⁾	25,21
Leedu lant	63,85	64,25	63,90	64,80	23,50 ¹⁾	23,25
Danzigi kulden	122,85	124,35	123,35	124,85		

¹⁾ 23 III 1935

PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG — BUTTER MARKET.

Võihindade nõrgenemine Inglises, mis algas veebruari teisel poolel, jätkus möödunud nädalal. Taani võihinnaks noteeriti Londonis 100—102 š cwt, eelmise nädala 104—105 š vastu. Eesti võinoteering langes Manchesteris 84—86 š-lt 79—81 š-le cwt ehk keskmiselt 10 snt kg. Seega on Eesti võihind Inglises langenud veebruari kõrgeseisust üle 40 snt kg kohta. Saksast saadav hind jäi aga eelmise nädala tasemele, s. o. 138 snt fob Tallinna. Vastavalt väljaveetud võikoguste kujunemisele noteeriti meie eksportvõi hinnaks 103 snt kg, s. o. 10 snt madalam kui eelmisel nädalal.

Vaatamata sellele, et võituru seisukorra kujunemise alused on soodsamad kui eelmisel aastal, osutus võihindade langus märtsis tunduvalt suuremaks, kui seda võiks seletada sesoonse võihinna liikumise ulatusega. Ostjaskond aga seevastu on ostudega tagasihoidlikum ja seega pakkumine võib mõjuda hindade nõrgenemisele suhteliselt enam kui seda normaalses olukorras oleks võinud loota.

Käesoleva aasta veebruaris oli või sissevedu Inglisse 671 513 cwt, möödunud aasta sama kuu 789 852 cwt vastu. Seega vähenes või sissevedu Inglisse veebruaris 15%. Aasta esimese kahe kuu jooksul on või sissevedu vähenenud veelgi suuremal määral — 19% võrra võrreldes möödunud aasta samal aja-

vahemikul sissetoodud võikogusega. Kogu kahe kuu sisseveost omavad käesoleval aastal osatähtsusest impeeriumimaad 75%, möödunud aasta sama aja 74% vastu.

Siseturul püsisid võihinnad üldiselt eelmise nädala tasemel.

PÕLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU. EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalal 18/III- 24/III 1935	11/III- 17/III 1935	1935. a. 1. I kuni 24. III.	1934. a. 1. I kuni 25. III.	1933. a. 1. I kuni 26. III.
VÕI (tonni) Butter (tons)	122,1	86,0	1281	1155	918,9
Sellest:					
Saksa . . .	48,4	24,5	482,8	598,9	371,8
Inglisse . . .	58,7	61,5	704,9	516,5	206,2
Belgiasse . . .	—	—	39,7	12,1	152,2
Soome . . .	4,8	—	4,8	2,1	—
MUNAD (tuh. tk.) — Eggs (1000)	—	5,4	5,4	83	—
Sellest:					
Inglisse . . .	—	5,4	5,4	65	—
Saksa . . .	—	—	—	—	—
PEEKON (tonni) — Bacon (tons)	15,9	83,2	477,5	668,4	646,5
LINA (tonni) Flax (tons)	85,5	10,2	1811	1412	929,6
Sellest:					
Inglisse . . .	65,4	10,2	1607	970	509,8
Belgiasse . . .	—	—	70,3	51	284,1
Soome . . .	—	—	11,2	26,8	27,0
Saksa . . .	20,1	—	30,8	274,8	1,2
Prantsusse . . .	—	—	10,3	60,6	50,2

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul on seisukord paranemas. Eesti peekoni kõrgema sordi hind tõusis 5 š võrra 80 š-le tsentner. Hindade kõvenemine on tingitud nõudmise paranemisest, nagu see harilikult kordub enne pühi. Peekoni sissevedu Inglisse langes veebruaris 539 000 tsentnerile 610 000 tsentneri vastu eelmise aasta veebruaris ehk 698 000 tsentneri vastu 1933. a. veebruaris. Siit ilmneb, et peekoni sissevedu oli käesoleva aasta veebruaris 11% võrra väiksem kui eelmise aasta veebruaris ehk 23% võrra alla 1933. a. veebruari sisseveo.

Vaatamata hinnatõusule Inglises tuli alandada peekonsigade noteeringut 2 snt võr-

ra kg-lt. Seda põhjustas suurenenud sigade kokkuvedu eksporttapamajadesse.

Möödunud nädalal tapeti eksporttapamajades 2802 siga 2116 sea vastu eelmisel nädalal.

Vastavalt tapmistete arvu suurenemisele langes Inglisse saadetavate sigade arv 30%-le 39% vastu eelmise nädalal, mis õieti põhjustaski peekonsigade noteeringu languse.

Käesoleval nädalal maksavad eksporttapamajad peekonsigade eest järgmisi hindu:

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 — 72 kg	52	47	41	Sise-
55,5 — 59,5 "	47	43	37	turu
72,5 — 75 "	—	—	—	hinnad
75,5 — 80 "	43	39	36	

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Olgugi, et veiste pakkumine oli väheldane, on veiseliha hinnad juba mitmendat nädalat jäänud püsima ühele tasemele, s. o. nuumveiste lihast maksti 43—50 snt, keskmistest 35—42 snt ja lahjadest 28—35 snt kg. Eluskaalu alusel müües nuumveised makstsid 28—31 snt, keskmised 25—28 snt ja lahjad kuni 23 snt kg. Kuna veiste pakkumine üldiselt väike, võib loota hindade püsimist.

Vasikaid turul keskmiselt. Näib, et hinnad enam praegusest tasemest allapoole ei lange, vaid loota on kõvenemist, olgugi vähesel määral. Väga hästi nuumatud 5—8 nädala vanuste vasikate lihast maksti 50—60 snt kg, keskmistest 33—45 snt ja lahjadest 28—33 snt kg. Eluskaalu alusel müües makstsid vasikad 19—38 snt kg, vastavalt hea-
cusele. Hinnad püsivad.

Lammaste pakkumine väike. Jäid püsima eelmise nädala hinnad. Hinnad kindlad.

Sigu oli müügil rohkesti, selle tõttu hinnad nõrgenesid mõne snt võrra kg-lt. Liha maksus 36—42 snt kg. Eluskaalust maksti 29—32 snt kg. Sealihahindades on loota kõvenemist, sest peekonihinna languse tõttu ei tooda eksporttapamajadesse sigu nii rohkesti kokku, et neid liiga tuleks siseturul müügil. Teiseks annab tõuget hinna kõvenemiseks ka rasvasigade ost Venesse.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikalihha	Lambaliha
Tartu . .	36—40	23—40	10—23	33—45
Pärnu . .	35—38	28—35	20—30	40—45
Rakvere .	35—42	25—45	20—35	40—50
Valga . .	34—38	35—40	18—25	35—40
Võru . .	38—42	35—45	25—30	30—35

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Kanamunade tootmise suurenemine meil, kui ka teistes Euroopa kanakasvatajates maades on toonud kaasa üldise hindade nõrgenemise. Pakkumise suurenemine Inglises, kui maailma tähtsamal kanamunade turul, on põhjustatud peamiselt sisemaa toodangu tõusust, kuna sissevedu käesoleva aasta veebruaris ja märtsis on vähenenud. Küll aga veeti käesoleva aasta esimesel kahel kuul mune Inglisse 262692 s.-sada möödunud aasta sama aja 2584147 s.-saja vastu, suurenedes seega 2% võrra. Veebruaris on sissevedu vähenenud veelgi suuremal määral —

22%. Nimetatud andmeist nähtub, et kanamunakaubandus maailmas ka käesoleval aastal jätkub tõenäoliselt vähenevas suunas.

Siseturul võime märkida üldiselt hindade langust. Nii makstsid möödunud nädalal kanamunad snt. paar: Tallinnas 8—9 snt, Tartus 7—8 snt, Valgas 7—9 snt, Rakveres 7—8 snt, Võrus 6—7 snt, Pärnus 8 snt ja Paides 6—7 snt. Eelmise nädala turuhindadega võrreldes on nõrgenemine paari kohta vastavates linnades: Tallinnas 3 snt, Tartus 4 snt, Pärnus 2 snt, Rakveres 2—3 snt, Valgas 2 snt ja Võrus 1 snt.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal rukkihinna langus Ameerika börsidel süvenes veelgi, kuna Euroopas seevastu oli märgata nõrka tõusu eelmise nädala tasemelt. Nisuhind näitas üldiselt paranemist ja on viimase nädala hinnaparanemisega teinud pea tasa eelmisel nädalal toimunud hinna nõrgenemise. Hinnatõus on Euroopa turgudel tublisti suurem kui ülemeremaades. Inglises püsib endiselt suurem nõudmine Manitoba, kui kõrgema kvaliteedilise nisu sortide peale, kuna Argentiina nisul seevastu sealne nõudmine tundub olevat väike.

Idamaade ostud, mis vahepeal olid muutunud väga tagasihoidlikuks, on viimaste päevadega jälle elavnenud. Et Hiina uue lõikuse turule ilmumine toimub alles mai lõpul või juuni alul, siis osutub viimane üsna kindlaks nisuturuks Austraaliale ja Argentiina nisule lähema kahe kuu jooksul, mis omakord üldist maailma nisuturu olukorda aitab parandada.

Söödaviiljadest näitab maisihind endiselt langust. Nõudmine on praegu maisi kui ka teiste söödaviiljade peale väga nõrk, mis paratamatult seoses hinna nõrgenemisega. Möödunud nädala noteeringud kr. kv eest olid

järgmised (sulgudes eelmise nädala hinnad):
 rukis Chicago 8.20 (8.72). Winnipeg 7.22
 (7.53), Hamburg (La Plata) 7.82 (7.79);
 nisu Chicago 12.99 (12.89), Winnipeg 11.68
 (11.56), Hamburg (Manitoba I) 13.16), Li-
 verpool 10.19 (9.83) ja mais Chicago 11.62
 (11.71).

Väikemüügihinnad turgudel (kr. 10 kg).

	Tartu	Pärnu	Valga	Rakvere
rukis	1.15	1.20	1.15	1.15
nisu	1.40	1.50	1.40	1.35
oder	0.90	1.00	1.00	0.90
kaer	0.70	0.90	0.75	0.85
rukkijahu	1.25	1.30	1.20	1.30
nisujahu liht.	2.00	1.80	1.80	2.00

KARTULITURG — POTATO MARKET.

Käesoleval kuul on järjest kestnud maal raudteejaamades kartulite kokkuvõtmine. Igapäev tuleb ikka mõni vagun kartuleid Tallinnasse. Esmaspäeval laaditi Tallinnas välismaale saatmiseks 2 800 kv kartuleid. Oleks võinud veel rohkemgi saata, kuid kartulite saatmine maalt edeneb väga visalt. Tuleval nädalal on loota veel üks saadetis kartuleid ära saata. Kuidas aga kevadel kartulite müü-

giga lood on, selle kohta on praegu raske midagi kindlat ütelda.

Viimasel kartulihindade noteerimise komisjoni koosolekul Börsikomitees noteeriti järgmised hinnad:

Sõogikartul Virumaal raudteejaamades kr. 2,15—2,35 kv. Tööstuskartul piiritusvabrikutes kr. 1,80—2,00 kv., tärkliisvabrikutes kr. 1,75 kv.

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Värske aedvilja müük turul laienes veelgi möödunud nädalal. Iuba suuremal arvul ilmus turule rediseid, salatit, sibulaid roheli-seks, peterselli jne.

Pakkumise laienemisega langesid ka ük-sikute artiklite hinnad. Eriti oli märgata rediste hinnalangust, milliseid müüdi möödu-nud nädalal veel 20—25 snt kimp, nüüd aga 15—16 snt kimp. Salatihind aga oli veel küllalt kõrge ja nõudmine elav. Suurel viisil müüdi salatit 200—225 snt kg. Väiksel vii-sil müües oli hind veelgi kõrgem.

Möödunud nädalal toodi sisse suurem partii apelsine ja sidroneid. Välismaa puu-vilja sisseveo suurenemine samuti ka värs-

kete rediste ja muu värskekauba turuleilmu-mine mõjutas kaudselt ka õunte hinda. Pa-remaid turuõunu müüdi eelmisel nädalal 70—80 snt. kg, nüüd aga 60—70 snt kg. Suurel viisil ostes maksti neist ainult 55—65 snt. kg.

Sibulate hinnad langesid veelgi, kuna Soome turg võtab meilt võrdlemisi väikesel arvul sibulaid vastu.

Ekspordipraaki müüdi juba 3—4 snt. kg., eelmise nädala 4—5 snt asemel. Ilusatest sibulatest maksti suurel viisil ostes 7—8 snt kg, endise 8—9 snt asemel. Muu aed- ja juurvilja hinnad endised.

LAADAD — FAIRS.

Laatade statistikast on selgunud, et aasta esimesed kuud on üldiselt elusloomadega kau-bitsemisel väga tagasihoidlikud. Kuid käes-olevat aastat võrreldes eelmistega tuleb tagasihoidlikkus eriti nähtavale. Käesoleva aasta laatu iseloomustab eriti tunduv puudus müügitoodud hobustest ja lehmadest. Nõud-mine püsib üldiselt endisel tasemel, kuid on ka laatu, kus on märgata eelmiste aastatega võrreldes suuremat nõudmist just heade töö-hobuste ja lüpsilehmade järele. Neist asja-oludest tingitult on ka käesoleva aasta ho-buste ja lehmade hinnad kiirelt

tõusnud ja ületavad tunduvalt möödunud aastased kui ka kõik eelmised kriisiaegsed hinnad.

Eriti tuleb nimetada järsku tõusu heade tööho-buste hindades, mis veebruari kesk-misena jääb 4% võrra madalamaks 1929. a. kui kõrgeseisu hindadest. Arvatav märtsi keskmine hind ületab veebruari oma ja ula-tub seega juba ennekrisiaegsele kõrgeseisu tasemele. Paremaste tööhobuste hinnatõus tuleb panna üldise põllumajandusliku olu-korra arvele, sest põllumajandussaaduste ma-dala konjunktuuri aastail oli tunduv nõud-

mise suuremine keskmiste ja isegi alla keskmiste hobuste kui odavama tööjõu järele. Kuid nüüd üldise olukorra paranemisega tuntakse jällegi põllumajanduses erilist puudust headest tööhobustest, millest ka järsk hinnatõus. Keskmiste tööhobuste kui ka teiste elusloomade hinnad näitavad tõusu, kuid jäävad siiski tublisti maha hindade kõrgeisuaegsest tasemest.

Möödunud nädalal peetud n. n. „vastla-laatade“ elusloomade hindade iseloomustuseks on toodud üksikute laatade hinnad.

Puhja laata 11. märtsil oli üldiselt käesoleva aastaaja kohta keskmine, kuid hobustega kaubitsemise osutus isegi väga elavaks. Paremad tööhobused maksusid 270—320 kr, keskmised 150—250 kr ümber. Kariloomadest oli tunduvalt puudus, mille tõttu püsisid hinnad kõrged. Headest lüpsilehmadest nõuti 80—110 kr ja keskmistest 55—70 kr. Lambad maksusid 8—12 kr, vasikad 8—12 kr ja kuni 6 nädala vanused pörsad 4—8 kr tk. Oli toodud ka müügil vanemaid elussigu, kelledest nõuti 21—26 kr.

Petseri laadal 15. märtsil maksusid head tööhobused 200—250 kr. ja keskmised 130—200 kr. Lüpsilehmade hinnaks oli hea-

del 70—80 kr. ja keskmistel 40—60 kr. Vasikatest nõuti vanusest ja raskusest olenevalt 5—10 kr. ja lammastest 8—10 kr. tk. Nooremad pörsad maksusid 6—9 kr.

Kalvis 18. märtsil peetud laata oli elusloomade arvult keskmine. Hinnad üldiselt võrdsed eeltoodud Puhja laada omadega.

Võõpsu (20. märtsil) laadahinnad olid üldiselt madalamad eeltoodud laatade tasemest. Eriti tunduvalt on hobuste hindades, mis peamiselt tingitud sealsest väiksematüübilisest hobusest kui ka üldistest pidamisoludest. Headest hobustest nõuti 100—150 kr. ja keskmistest 70—100 kr. Vasikad maksusid 5—8 kr ja kuni 6 nädalased pörsad 4—6 kr. tk.

Türi laata, mis peeti 20. märtsil, oli hobuste poolest elav, kuna teisi loomi oli keskmiselt. Suurest hobuste pakkumisest olenevalt näitasid ka hinnad madalamat taset, kui harilikult ses rajoonis. Head tööhobused maksusid 180—250 kr, keskmised 140—180 kr. Headest lehmadest nõuti 50—60 kr. ja keskmistest 40—50 kr. Alla 6-nädala vanuste pörsaste hind oli 5—6 kr. ja 6—10 näd. vanustel 7—9 kr. tk.

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

BRITI-VENE KOKKULEPE TÜHISTATUD.

ANGLO-RUSSIAN TIMBER AGREEMENT CANCELLED.

Nagu tähendasime juba varem (v. M. T. nr. 7), möödunud kuul N. Vene Eksportles'i ja Briti Timber Distributors, Ltd. vahel sõlmitud leping 400 tuh. std. metsamaterjali sisseveo kohta Venest kutsus esile eriti Kanada poolt ägeda protesti Briti valitsuse ees. Protesti ei põhjastanud saematerjali kogus lepingus (400 tuh. std. on vaid ligi 20% arvatavast saematerjali üldsisseveost Inglisse käesoleval aastal), küll aga kokkuleppes tähendatud hinnaalandusklausel, millega nähti ette reduktsiooni kuni 22 § 6 d pro standard juhul, kui Kanada või Skandinaavia eksporditörid oma saematerjalihinnad võistluses viivad alla venelaste hinnatabeli.

Nüüd, Kanada survele, eelmainitud leping hinnaalandusklausli sisaldamise tõttu tühis-

tati Briti valitsuse poolt. Valitsuse vahele-astumine põhineb Briti-Kanada lepingu art. 21-le, milliselega Briti on kohustatud mitte halvendama Kanadale antud eelistusi mõne võõra riigi aktsioonide pärast. H-ra Runciman, Board of Trade'i president, nõuab mõlemalt lepinguosaliselt sellise lepingu sõlmimist, kus puuduks hinnaalandusklausel. Sisseveetava saematerjali koguse kui ka hinnatabeli kohta ei tähendatud midagi.

Timber Distributors, Ltd. esindajad püüsid valitsuse seisukohale valdada vastu: hinnaalandusklausel polevat mingi Ottawa lepingu rikkumine. Viimaste aastate jooksul Kanada metsamaterjalide sissevedu Britti olivat tõusnud viiekordseks, ning kanadalased

ise olnud esimesed, kes langetanud hinnatase Inglise turul. Timber Distributors, Ltd. arvates leping hinnaalandusklausliga saab olla vaid kasulik Britile, ning ei mingil viisil kahjulik Kanadale. Hinnaalandusklausliita oleks Briti-Vene kokkulepe hädaohtlik lepinguosalistele, kuna viimased oleksid täiesti kaitseta juhul, kui näiteks rootslased, soomlased j. t. langetaksid saematerjalide hindu.

On selge, et Briti-Vene kokkuleppe tühistamine asjaomastele ringkondadele ei mõjunud kaugeltki positiivselt, seda peamiselt Vene agentide suhtes, tabades neid küllaltki tõsiselt. Nagu kuulub, olevat müüdnud juba ligi 160 tuh. std. Vene saematerjali. See kogus koosneb mitmesuguseist spetsifikatsioonest ja erisugusest ostjaskonnast. Sellist kogust nüüd läkata tagasi pole muidugi lihtne, pealegi kui üksikud importörid osa materjale olid müüdnud juba edasi klientidele.

Ent vaatamata kõigele näib, et Briti valitsuse vaheleastumine hinnaalanduse kaotamiseks tekitas üldiselt kergendustunde nii eksportöride kui importöride ringkonnas. Seda sammu tähendatakse tervendavaks teguriks metsakaubanduse seisukorras eeloleval sesoonil. Hinnaalandusklausli olemasolu ühes suures saematerjali-lepingus mõjub äritehingutele metsaturul kahtlemata negatiivselt.

Esiailgu, muutunud olukorra tõttu, on küll oodata seniigi loiu saematerjalide fob turu

tegevuse vähenemist. Paljud Briti importöridest leidsid siiani küllalt põhjusi oma tagasihoidlikkuse vabandamiseks saematerjali ostude puhul Rootsist, Soomest, Eestist j. m. Nüüd nad on ses suhtes muidugi veelgi paremas olukorras: kuni pole veel jõutud uuesti selgusele Briti-Vene lepingu asjus, läkkavad nad edasi ostulepingute sõlmimised teiste metsaeksportöridega.

Ei ole kahtlust, et läbirääkimised Briti-Vene vahel, millised kestsid lepingu sõlmimiseni ligi kolm kuud, nüüd algavad uuesti. Londonis, Hullis ja mujal oodatakse põnevusega uute läbirääkimiste tulemusi. Hullis suspendeeriti kõik Vene saematerjali edasimüügid.

Milliseid tulemusi annavad uued läbirääkimised, on muidugi praegu võimatu öelda ette; igatahes uued äritehingud baseeruksid juba kindlasti isesugustel tingimustel. Teatavasti sarnased raskused tekkisid ka möödunud aasta alul, mil Briti valitsuse vahelesegamisel Briti-Vene lepingus sisseveetava saematerjali kogus alandati 400 tuh. standardilt 350 tuh. standardile ning määrati kõrge mad hinnad. Ka juba tookord oli lepingus nähtud ette hinnaalandusklausel, milline aga Kanada survel elimineeriti, mis mõjus metsaturule stabiliseerivalt nii Inglises kui mujal. Käesolevaga hinnaalandusklausel on tühistatud järelikult teiskordselt ning tundub, et tulevikus selline segavalt mõjuv element lepingutest üldse elimineeritakse.

LIIKLEMISE MOTORISEERIMINE SAKSAS.

MOTORISING TRAFFIC IN GERMANY.

Natsionaalsotsialistlik riik on asunud kõigi vahenditega liiklemist motoriseerima. Terve rea seaduste ja muude korraldusvõtetega on motoriseerimise tõusule tasandatud teed. Arengu nurgakivideks on:

Liiklemise juhtimise ja jooksva liiklemis-seadusandluse uuestikorraldus.

Jõulikklemise maksukoormise vähendamine.

Raudteede üllitamine motoriseerimisse.

Suurejooneline maanteedehitusplaan ja tervet Saksat haarava autoteede võrgu kava.

Uue seaduse järgi on liiklemisminister liiklemispoliitika terviklikkuse eest vastutav; ministrile allub liiklemismajanduse edenda-

mine ja järelevalve. Nõuandva organina tegeleb uuesti moodustatud riigi liiklemisnõukogu, kus ka jõulikklemismajandus on esindatud mõõdukalt. Peale selle ühiseks esindamiseks moodustati üleriiklik jõusõidutöötuse ühendus. Ka jõusõidu õpetajad organiseeriti.

Liiklemisministri poolt antud määrustega korraldatakse üleriiklikult kogu teede liiklemine, mitte ainult jõusõidukite oma. Erilise määrusega on korraldatud isikute edasitöötamist maal.

Väiksema maksustusega kergendati erakorraliselt jõuvankrite muretsemist töönduslikuks otstarbeks. On katsutud vähendada

ka mootorsõidukite ülalpidamise kulusid, hooldesed mootorsõidukite kindlustuskulude vähendamise eest.

On seatud sisse jõusõidukite tunnistused ja jõuliiklemise teadete punktid. Viimaste kaudu kogutakse statistilisi andmeid konjunktuurtähelepanekuteks ja turu analüüsiks.

Riigiraudteel, mis tulevikus motoriseerimise peakandjaks, on kahe viimase aasta jooksul üle 2000 koormajõusõiduki rakendatud tegevusse. Peale selle on üüritud veel üle 500 era koormajõusõiduki.

Mootorsõidukite jõuaine on pea täielikult välismaa päritoluga. Oma jõuaine muretsemiseks on võetud ette riigi toetusel uusi puurimisi ning peale selle hakatud suuremas määras töötlemas pruunsõetõrva.

Mootorsõidukite arvust ja toodangust annab ülevaate järgnev tabel:

	1934	1932	1931	1934	1933	1932
	Seis 1. VII (1000)			Toodang (1000)		
Sõiduaudod	674	497	523	131	92	41
Veoaudod	192	152	161	23	11	7
Mootorrattad	984	819	792	90	58	56

Andmeist nähtub, millise hooga on arenenud motoriseerimine Saksas viimase 2 aasta jooksul. 1932. a. väikese toodangu tagajärjel mootorsõidukite seis vähenes. Võrreldes

1932. a. on sõiduaudode seis 1934. a. kasvanud 35%, veoaudode seis 26% ning mootor-ratate seis 20%. 1934. a. sõidu- ja veoau-tode toodang on võrreldes 1932. a. kasvanud kolmekordseks.

Võrreldes sõiduaudode toodangut Saksas, Prantsuses, Inglises ja U. S. A., võttes igas maas baasiks 1932. a. toodangu, näeme Saksa suurt edu teiste ees. Võrreldes 1932. a. oli 1933. a. sõiduaudode toodangu indeks Saksas 200, Prantsuses 108, Inglises 120 ja U. S. A. 136. 1934. a. olid aga üksikute maade toodanguindeksid: Saksas 318, Prantsuses 112, Inglises 148 ja U. S. A. 173.

Saksa jõusõidukite tööstuse kogutoodang 1934. a. võrdus ligi $\frac{3}{4}$ miljardile RM. Sellest 1934. a. ligi $\frac{2}{3}$ langeb neljale firmale, õigem firmade grupile. Ümber on korraldatud ka jõusõidukite kaubandus kõlvatu võistluse vältimiseks.

Motoriseerimine mõjus elustavalt ka jõusõidukite töödusega ühenduses olevatele tööstusaladele. Töötajate üldarv on det. 1932 kuni det. 1934 tõusnud 12,3—15,2 milj. Selle tõusu suuremaks hooandjaks oli motoriseerimine ja teede ehitus.

1935. a. kavatakse motoriseerimist jätkata endise hooga ja jõuvankrite toodangut tõsta veelgi.

INFORMATSIOONIOSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE. Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. märtsil 1935. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides	27 767 101,93	1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
välisraha	6 096 866,30	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	383 031,87
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 903 946,58	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	35 955 793,—
kaubavekslid	6 924 851,42	b) jooksvad arved:	
põllumajandusi	794 456,25	valitause	8 386 695,10
metstootustel	12 784,95	pankade	7 324 736,56
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>	6 782 092,62	teised	2 379 721,51
valitsusele	800 000,—	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	18 091 203,17
teistele*)	3 905 736,33		5 615 478,03
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	2 292 210,30		
6. Mund aktivad — <i>Other Assets</i>	15 582 551,51		
	<u>65 080 505,57</u>		<u>65 080 505,57</u>

Kattevara vahetõrva jooksvate kohustustega: } 62,66%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 981 718,75
Includes Ek. 1 981 718,75 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

BELGIA.

Voiturg Belgias. — *Belgian Butter Market.*

1935. a. märtsiks määrati Belgia valitsuse poolt või sisseveo üldkontingent kindlaks 500 tonnile. Käesoleva aasta veebruariks oli üldkontingent 1 500 tn, märtsiks seega ainult üks kolmandik veebruari üldkontingendist. Läänud aasta märtsiks oli või sisseveo üldkontingent 100 tn, seega kaks korda suurem kui tänavu.

Välisvõile on turg Belgias muutunud halvaks. Välisvõi sissevedu vähendatakse ja väheneb järjekindlalt. Põhjuseks peetakse Belgia omamaa võitoodangu suurenemist, tarvituse vähenemist ja madalaid hindu, Kuuldavasti on mõned välisriigid, kellele antakse erikontingente, jätnud need viimasel ajal kasutamata madalate vöihindade tõttu. Suutmata isegi kontingendi võid paigutada turule, oldi sunnitud seda andma hoiule külmutusmajadesse. Balti maade või

ei lähe enam hästi ka sellepärast, et varem müüdi seda võisegetajatele, nüüd aga on võisegamine Belgia valitsuse poolt keeldud.

Belgia valitsuse poolt kindlaksmääratud või sisseveo üldkontingendid olid järgmised:

1934. a.	veebruariks	1500 tonni
	märtsiks	1000 "
	aprilliks	1000 "
	maiks	300 "
	juuniks	150 "
	juuliks	150 "
	augustiks	300 "
	septembriks	600 "
	oktoobriks	1200 "
lisa	oktoobriks	300 "
	novembriks	1500 "
lisa	novembriks	300 "
	detsembriks	1000 "
1935. a.	jaanuariks	1500 "
	veebruariks	1500 "
	märtsiks	500 "

TAANI.

Taani vineerivabrik maksuraskustes. — *Danish Plywood Factory in Financial Difficulties.*

Taanist kuulduv, et mõni aeg tagasi seal asutatud vabrik pöökpuu vineeri valmistamiseks olevat sattunud maksuraskustesse. Raskuste peapõhjuseks olevat Taani metsavalitusega sõlmitud leping, mille järele vabrik

oli sunnitud võtma vastu ka vähem kohast puumaterjali, mis andis palju praaki ja jätteid. Tegevuse jätkamiseks on vabriku juhatus pöördunud valitsuse poole palvega anda laenu 100 000 Taani kr.

SOOME.

Ühispiimatalituste tööstuskulud Soomes. — *Production Costs in Finnish Dairies.*

Soome andmeil Soome ühispiimatalituste kulud või valmistamisel 1932—33. a. olid järgmised (tööstuskulud pennides 100 kg või kohta):

Kulude liik	1932	1933
Palgad	7 671	7 954
Kantsleikulud	385	408
Üür, rent, kindl. maksud, protsendid	3 135	2 930
Pubastusained	363	372
Määrded	186	184

Kulude liik	1932	1933
Küttesained	2 691	2 693
Piima ja koore vookulud	6 180	6 170
Või veokulud	2 735	2 634
Pakkimiskulud	3 935	3 537
Jää	246	256
Sool, värv, happed, keemil. ained	739	763
Teisi kulusid	1 794	1 773
Kokku	30 060	29 724
Kulud veorahata ja protsentideta	18 010	17 990

Soome viljakasvatuse areng 1920—34.

Development of Finnish Grain Cultivation 1920—34.

Kui Soome oli veel maailmasõjale järgnevatel aastatel vilja suhtes importijaks pea kõikide viljasortide alal, siis on viljakasvatuse

praegu Soomes arenenud nii kaugele, et Soome on muutumas juba eksportijaks maaks. 1920. a. oli omatoodang Soomes söö-

davilja alal (nisu, rukis, oder) 376 mlj. kg ja söödavilja alal (kaer) 396 mlj. kg. Keskmised arvud 1921—25. a. olid umbes samasugused, kuid juba järgmisel viiel aastal olid need tunduvalt muutunud. Neil aastail oli keskmiseks toodanguks söödavilja alal 418 mlj. kg ja söödavilja alal 501 mlj. kg. Eriti 1930. a. oli söödaviljatoodang (kaer) 627 mlj. kg ja toiduvilja toodang 525 mlj. kg.

	Toiduvili	Söödavili
1920	376 mlj. kg.	396 mlj. kg.
1921—25	376 " "	418 " "
1926—30	418 " "	501 " "
1930	525 " "	627 " "

Nende arvude järgi oli siis 1930. a. toodang toiduvilja alal tugevasti 40% ja söödavilja alal 55% suurem kui 1920. a. Toiduvilli jagunes 1930. a. järgmiselt: nisu 24, rukist 336 ja otra 165 mlj. kg. Sellest aastast peale kujunes toiduvilja ja kaera toodangu areng järgmiselt mlj. kg:

	nisu	rukis	oder	kaar
1930	23,6	336,4	164,8	626,7
1931	30,5	315,2	165,6	669,7
1932	40,4	329,4	178,9	669,5
1933	67,	372,7	178,5	635,5
1934	77,0	395,0	220,0	770,0

Hobusekasvatuse Soomes ja selle arendamise kavatsusi.

Horse Breeding in Finland and its Proposed Development.

Hiljuti avaldati uus määrus hobusekasvatamise edendamise kohta, mis asendab senised eeskirjad 1924. ja 1925. a. Uue määruse eesmärgiks on maatõugu hobuse kasvatamise edendamine, eelduste loomine hobuste otstarbekohasemaks hoidmiseks ja kasutamiseks taludes. Nende eesmärkide saavutamiseks antakse abi Valitsuse poolt. Valitsuse abi võib olla vahetu rahaline abi või vastavate hobusekasvatamisega tegutsevate ühingute koondiste toetamine. Uus määrus näeb ette, et ringkonnalised hobusekasvatuse ühinged moodustatakse vastava ringkonna põllupidamise ja majapidamise ühingutest ning kohapealsetest koondistest hobusekasvatuse edendamise alal. Liikmeteks võivad olla ka üksikud isikud, kes tööst kutsutud võtma osa juhatuse poolt. Häälõigus on neis ühingutes ainult organisatsioonidel.

Toiduvilja üldtoodang 1934. a. oli järelikult 692 mlj. kg. Kasv võrreldes 1920. a. on peagu 75% ja võrreldes 1930. a. peagu 35%. 1934. a. loomatoiduks mineva vilja toodang oli peagu 2 korda suurem 1920. a. toodangust ja ligi 25% suurem 1930. a. toodangust. 1934. a. kaeratoodang oli ainult natukene väiksem kui 1920. a. kogu toiduvilja ja kaera toodang kokku. 1934. a. üldtoodang toiduvilja ja kaera alal oli jälle 690 mlj. kg suurem kui üldtoodang 1920. a., ning see ongi numbriline väljendus sellele arengule, mis leidnud aset möödunud 15 aasta jooksul.

Toiduviljast on kõige rohkem kasvanud alates 1930. a. suhteliselt nisu — 1930. a. oli nisutoodang 23,6 mlj. kg ja 1934. a. 77 mlj. kg, kasv 4 aasta jooksul 230%. Samal ajal on tugevasti kasvanud ka rukkitoodang 60 mlj. kg ja 18%. 1934. a. rukkitoodang 395 mlj. kg vastab juba täiesti sellele rukki kogusele, mida loetakse Soome aastatarviduseks seemne ja toidurukkina (400—425 mlj. kg). 1934. a. kaeratoodang on samuti üllatuslikult suur, olles suurem 1930. a. toodangust 55 mlj. kg ehk 35% võrra, mis sunnib juba otsima teid uuteks mahutusteks kas sise- või välisurul.

Ühingute ülesandeks oleks vastavate asjatundjate (sekretärid, nõunikud jne.) ametiseseadmine Valitsuse rahalisel toetusel, igasuguste hobusenäituste ja -võistluste korraldamine tõuloomade valimiseks ja kontrollimiseks, andmete kogumine tõuraamatutesse kantud suguloomade kohta ja tarviliku informatsiooni andmine valitsusasutistele, sugulavade korraldamine ja neis olevate sugutäkkude eest hoolitsemine ja vastutamine, ühingute organiseerimine hobusekasvatamise edendamiseks ja muud asjaajamised selle ala arendamiseks. Põllutööministeeriumi korraldusel peetavad tõuraamatud tulevad eraldi töö- ja teiste hobuste jaoks.

Kui endised määrused hobusekasvatuse alal panid pearõhu hobuste kasvatamisele, siis toonitatakse uues määruses ka hobuste hoidmise ja kasutamise tähtsust majapidamistes ning haaratakse seega see majandus-

haru täielikumalt. Niisugusel kujul on uus määrus kasvanud välja tegeliku elu tarvidustest, mis selgitanud, et hobusekasvatamise arendamisel on tähtis mitte ainult hobuste kasvatus vaid ka nende majanduslikult õige ja otstarbekohane kasutamine majapidamistes. Majapidamiste hobusejõu kontrollimisel selgus, et peetakse liiga palju hobuseid, eriti väikestes majapidamistes, mis tõstab asjata majapidamiskulusid; näit. suurmajapidamistes ja keskmistes tuleb ühe hobuse kohta 10 ha põldu, väikemajapidamistes keskmiselt alla 5 ha. Peale põllutööde ei leia hobused üldse kasutamist või tehakse seda ainult osaliselt jne. Kriisiaeg, kus põllupidajad tundsid raskusi talu saaduste ja toodete hindade erakorralisest langusest ja abinõusid hakati otsima ka tootmiskulude vähendamiseks, osutus soodsaks silmapilguks

et hakata korraldama puudusi ka hobusepidamises. Üle riigi peetud kursused, kus selgitatakse hobuste õiget hoidmist ja nende kasutamist töö juures (tegelikud katsed mitmesuguste ja mitmeraskuste koormatega) ühes täpsa kulude arvestamisega, on leidnud elavat osavõttu; samuti on kasvanud tõuraamatutesse kantud ja kontrollimiseks toodud hobuste arv. Et hobuste hinnad on näidanud viimasel ajal väljavaated ka edaspidi, siis loodetakse üldiselt, et uus määrus loob Soome hobusekasvatusele soodsa aluse edaspidiseks arenguks, eriti just sellepärast, et see on sattunud nii sobivale ajale, kus kõik oli ettevalmistatud uute korralduste kehtimapanemiseks ja kus põllupidajates võttis maad arusaamine muudatuste vajalikkusest hobusepidamises.

LÄTI.

Läti rukki ja nisu sissevedu Šveitsi.

Switzerland's Imports of Latvian Rye and Wheat.

Läti tollistatistika andmeil on tänavav Läti veetud rukist ja nisu Šveitsi järgmiselt:

Rukist:	kv.	šfr.
jaanuaris	1 143	10 900.—
veebruaries	8 366	79 598.—
Kokku	9 509 kv. šfr.	90 498.— eest.

Hind oli seega franko Šveitsi piir jaanuaris ümmarguselt šfr. 9.54 ja veebruaris šfr. 9.51 pro 100 kg.

Nisu: veebruaris 1444 kv šfr. 13.062 eest. Hind seega franko Šveitsi piir umbes šfr. 9.05 pro 100 kg.

Üldse on Šveitsi veetud:

		Rukist		Nisu	
		kv.	šfr.	kv.	šfr.
Jaauuaris	1934	9 047	64 300.—	346 000	4 130 000
	1935	3 432	24 600.—	339 000	3 831 000
Veebruaris	1934	4 600	31 000.—	262 000	3 146 000
	1935	8 500	81 000.—	247 000	2 780 000

LEEDU. Litsentsimaksud importöridelt Leedus. — *Import License Fees in Lithuania.*

Vastavalt Leedu tolliseadustiku § 57-da märkus II-le otsustas Leedu valitsus litsentskomisjoni otsuste põhjal väljaantavate lubade (litsentside) eest võtta järgmist maksu:

- 1) importörid, kelle aastane läbikäik ulatub 20 000 litini, maksavad 300 lit. aastas;
- 2) kuni 50 000 lit. läbikäiguga — 600 lit. aastas;
- 3) kuni 100 000 lit. läbikäiguga — 1 200 lit. aastas;
- 4) kuni 500 000 lit. läbikäiguga — 2 400 lit. aastas;

5) importörid, kelle aastane läbikäik ulatub üle 500 000 lit. — 3 600 lit. aastas.

Vastavalt vastuvõetud otsusele viiakse need maksud ellu 15-st märtsist s. a. Kes tahab kasutada litsentse, peab palvekirja esitamisel, alates 15-st märtsist, lisama juurde Lietuvos Bankas'e kviitungid, mis tõendavad, et see maks importöri poolt tasutud.

Samuti nõutakse Maksude Departemangu tunnistuse esitamist, millega oleks tõendatud importöri 1933. a. läbikäigu suurus.

Hindade järelevalve seadus Leedus. — Price Control Act in Lithuania.

Hiljuti vastuvõetud hindade järelevalve seaduse põhjal Leedu valitsus, rahaministri ettepanekul, määrab ametisse hindade korraldaja. Viimased on rahaministeeriumi juures ja alluvad otsekohe rahaministrile. Hindade korraldajal on õigus määrata kindlaks: kaupade hindu ja teenistustasusid; kaupade jaotust, kaupade sorti ja sisaldavust, hindade, kaalu, mõõdu, sordi märkimist kaupadele või nende pakenditele; teisi tootmise, kaubanduse, teenimise ja töö tasu tingimusi, kuivõrd need võivad mõjutada kaupade hindu ja teenistustasu. Neil juhtudel, kui hindade korraldaja omas töös puutub teiste asutiste kompetentsi, viiakse korraldused läbi kokkuleppel rahaministri ja teiste vastavate ministrite vahel. Kui hindade korraldaja käsud jäävad täitmata, võib ta turult kõrvaldada või konfiskeerida tähendatud kauba, panna seisma ettevõtte, või selle osa, tegevuse, või võtta tarvitusele teised abinõud. Hindade korraldaja võib nõuda teateid ja seletusi kõigilt asutistelt, ettevõtteilt ja üksikult isikult; revideerida arvepidamist, kirjavahetust, protokolle, hindade kalkulatsioone ja teisi dokumente; külastada ettevõtteid ja

töõruume, uurida kõike, mis tal tarvis oma ülesande täitmiseks. Hindade korraldaja võib nõuda teateid ja seletusi ettevõtte tehniliste sisseseadude, tootlemise ja kauplemise meetodite kohta, mis on ettevõtte saladus. Ühiskondlikud ja eraasutised ning üksikud isikud peavad lubama hindade korraldajal revideerida kõike, mis tal tarvis oma ülesannete täitmisel, ka seal, kus seadused või ärilised kombad panevad neile asutistele, ettevõtetele ja isikutele ärilise saladuse hoidmise kohustuse. Saadud andmed peab hindade korraldaja hoidma saladuses ja võib neid kasutada ainult oma ülesannete täitmiseks. Riiklikud, autonoomsete organite ja omavalitsuste asutised peavad täitma hindade korraldaja nõudmisi ja andma temale tarvilikku abi. Kes ei täida hindade korraldaja käsku või annab temale valeandmeid või teisiti takistab teda oma ülesannete täitmisel, seda võib hindade korraldaja karistada trahviga kuni 15 000 litni. Selle otsuse peale võib karistatav kaevata 7 päeva jooksul rahaministrile, kelle otsus on lõplik. Sissenõudmata rahatrahv muudetakse kuni 6-kuuliseks arestiks.

Leedu siselaen. — Lithuanian Internal Loan.

Leedu valitsuse poolt võeti vastu sise-laenu seadus, mille põhjal rahaministeeriumile tehakse ülesandeks lasta välja 18 milj. lit. nominaalväärtusega siselaen, mis kasutatakse põllumajanduse, teedeehitamise otsustamiseks ja Leedu vabaduslaenu (Ameerikas) väljaostmiseks.

Laen lastakse välja nimeta pantkirjades nominaalhinnaga 50, 100, 500 ja 1 000 litti. Laenult makstakse 4,5% aastast.

Tähendatud laen tehakse 10 aasta peale ning pantkirjad ostetakse tagasi 1945. aastani nominaalhinnaga. Laenukapitali ja protsentide maksmine kindlustatakse riigi varandustega. Laenu väljaostmine sünnib tiraaži kaupa, alates 1937. aastast. Igal

aastal määratakse tiraaži $\frac{1}{10}$ osa laenu-paberitest.

Sel puhul tähendas pea- ja rahaminister Tubelis ajakirjanikkudele, et pidades silmas riigikaitset ja tarvidust tasuda tänava vabaduselaenu (Ameerikas) umbes 11 milj. litti, on 1935. a. eelarves nähtud ette kulusid 268 milj. litti, samal ajal ei ole tulusid näha ette üle 250 milj. liti. See ongi sundinud valitsust tegema siselaenu, millest igatükk, kellel vähegi võimalik, peab võtma osa. Ühiskonnale langeks umbes pool siselaenust, kuna 7,5 milj. liti väärtuses laenu-pabereid ostavad krediit-asutised. Riigi-, omavalitsuse- ja eraasutiste teenijatel tuleb siselaenu pabereid osta $\frac{1}{2}$ kuni $\frac{3}{4}$ kuupalga suuruses.